בס"ד "הדף היומי לתולדותינו"

יום ג', ג' בניסן תשס"ח (08 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

*אתמול, **ב' בניסן** בשנת תרע"ה [17.3.1915], דוד בן גוריון ויצחק בן צבי, גורשו על ידי התורכים למצרים; משם הם המשיכו לארה"ב ולקנדה. באמריקה המשיכו השניים את פעולותיהם למען הקמת ארץ-ישראל אבל "בשלט רחוק".* [וכל זה כמה ימים לפני פסח? אחרי שהכינו את הבית לקראת החג???]

הישוב היהודי בארץ-ישראל בתקופת מלחמת העולם הראשונה

פתיחה: לפני מלחמת העולם הראשונה חיו בארץ-ישראל 60,000 יהודים, חלקם עלו לארץ בשתי העליות הציוניות: העליה הראשונה והעליה השניה. שאר היהודים בארץ-ישראל היו אנשי הישוב הישן – יהודים חרדים שחיו בערי הקודש ועסקו בתפילה ובלימוד תורה. בשנים אלו יהודים המשיכו לעלות ארצה והישוב הלך והתפתח.
אולם פרוץ מלחמת העולם הראשונה והצטרפותה של האמפריה העות'מנית (תורכיה) לצד מעצמות המרכז, הובילו לפגיעה חמורה בישוב היהודי בארץ ואף סיכנה את קיומו. התורכים חשדו כי הציונים תומכים במדינות ההסכמה ואימצו מדיניות עויינת כלפיהם. הצבא הבריטי, אשר לחם נגד התורכים, נמצא במצרים ואיים לכבוש את ארץ-ישראל.

פגיעות בישוב העברי בארץ בתקופת מלחמת העולם הראשונה

1. **ניתוק הקשר בין ארץ-ישראל ואירופה:** הישוב העברי בארץ-ישראל היה תלוי בקשר שלו לתנועה הציונית שמרכזה באירופה. הוא קיבל ממנה כספים ומוצרים שונים. מאירופה הגיעו העולים לארץ. הישוב היהודי ייצא לאירופה את תוצרתו החקלאית. המלחמה גרמה לכך שאוניות לא יכלו להפליג בין אירופה לארץ-ישראל והקשר החיוני לישוב העברי נותק.
2. **מכת ארבה והרעב בארץ-ישראל:** בשנת 1915 התקיימה בארץ מכת ארבה קשה. להקות גדולות של ארבה הגיעו ארצה וחיסלו יבולים שלמים. מכת הארבה הוסיפה לקשיים של שנות המלחמה והובילה למצב של רעב בארץ, שנמשך עד תום המלחמה.
3. **ביטול הקפיטולציות:**. התורכים התירו לאזרחים של מדינות אירופה לגור בארץ-ישראל. הם גם איפשרו להם לחיות בארץ <u>על פי החוקים</u> של המדינות מהן הגיעו ולהשפט על ידי הקונסוליה (הנציגות) של מדינתם בארץ. הסדר זה כונה **'שיטת הקפיטולציות'**. רוב היהודים שעלו לארץ-ישראל היו אזרחים רוסים, הם נהנו מהסדר זה ופעלו מול הקונסוליה הרוסית בארץ. כך הם נמנעו מהתמודדות עם השלטון המקומי. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה הפכה רוסיה למדינת אוייב של תורכיה. השלטון התורכי בארץ ביטל את הסדר הקפיטולציות. בפני היהודים עמדו שתי אפשרויות:
   א. לעזוב את ארץ-ישראל.
   ב. לקבל את האזרחות התורכית ולהתגייס לצבא התורכי.
4. **גזירות נגד הפעילות הציונית בארץ:** כאשר פרצה מלחמת העולם הראשונה נתפס הישוב הציוני בארץ כגורם בעייתי שעשוי לתמוך במדינות האוייב. המושל התורכי בארץ, **ג'מאל פחה**, הטיל גזירות שונות על הישוב היהודי והתנועה הציונית בארץ.

- גירוש מנהיגים ציונים בולטים מהארץ.
- איסור על שימוש בכתיבה בשפות העברית והאידיש.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **<u>שלישי</u>** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', ג' בניסן תשס"ח (08 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

- איסור מכירת קרקעות ליהודים.
- הטלת מס מיוחד לצרכי המלחמה.
- איסור להניף את הדגל הציוני.

5. **גירוש יהודי תל אביב ויפו:** המושל התורכי ג'מאל פחה הורה במארס 1917 לכל היהודים לעזוב את יפו ואת תל אביב. 5000 יהודים עזבו את האיזור – רובם עברו לגור בגליל. הם נותרו בגליל בתנאים קשים ביותר כל תקופת המלחמה.

[המשך המאמר, בע"ה, בדף של מחר]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל